

Ir aš ten buvau, šokau, tryptau...

Jūratė JURGELIONYTĖ–VILIENĖ, Ramunė LAPAS

21 July, 2008 11:58:00

Šokių grupės "Sugrįžus" nariai Dalia ir Juozas per Atlantą atsiskraidino ir 7 mėnesių dukrele

XIII Lietuvių tautinių šokių šventės dalyvių išpūdziai

Prieš savaitę Los Angeles (CA) sudrebino XIII Lietuvių tautinių šokių šventė. Skaičiai, faktai ir vardai suguls į kultūrinius metraščius. O kas gi tie organizatoriai, šokėjai, mokytojai, galų gale –žiūrovai, be kurių šventė nebūtų įvykusi? Siūlome su keliais jų susipažinti.

Šokių šventės meno vadovė ir iniciatorė Danguolė Razutytė–Varnienė

Nedrįsime ilgai trukdyti organizaciniuose reikaluose paskendusios moters, tačiau pokalbis su ja buvo tikrai įdomus.

- Svarbiausias mano gyvenimo variklis – tai meilė vaikams ir tautiniam šokiui. Pirmasis mano darbas po studijų UCLA

buvo pradinių klasių mokytoja South Central Los Angeles dalyje, kur sutemus geriau nevaikščioti. Galvojau, padirbėsiu čia 2-3 metus ir eisiu į geresnį rajoną. Tačiau taip pamilau tą darbą, tuos juodukus vaikučius, kad šioje mokykloje išdirbau 20 metų. Čia supratau, kad vaiką reikia sudominti, užburti, tada jis visiškai atsiskleis. Mokiau vaikus skaityti, rašyti, kitų dalykų, vis įpindama lietuvišką liaudišką šokį. Aprengdavau juos tautiniais rūbais, nusifotografuodavom ir siūsdavau nuotraukas giminėms į Lietuvą. Vėliau, gimus mano vaikams, perėjau dirbti į mokyklą netoli lietuviškos parapijos. Ten "atpyliau" 16 metų ir pernai, išėjus į pensiją, atsirado galimybė visiškai pasinerti į šventės pasiruošimo darbus. Iš kur dabar gaūčiau jėgų, jeigu kasdien būtų reikėję eiti į darbą?

- Tai tarsi surėdyta iš viršaus?..

- Taip, aš tuo tikiu. Tikiu, kad mano amžinatils mama yra su manimi, pritaria mano darbui ir padeda.

(Danguolė, atvertusi knygą, parodo mamos, pasidabinusios tautiniu kostiumu, portretą – jis puošia ir Los Angeles šv. Kazimiero parapijos salę. Pasakoja, kaip jos mama, atsidavusi muzikė, mirė 1987-aisiais, diriguodama Los Angeles jaunimo ansamblio "Spindulys" chorui prieš 300 žmonių auditoriją. Vėl grįžtame prie šventės.)

- Nuostabu, kad Šokių šventė, suburianti Amerikos, Kanados ir Lietuvos šokėjus, pagaliau vyksta Los Angeles. Iki pat Lietuvos Nepriklausomybės apie lietuvių už Atlanto kultūrinę veiklą nedaug žinių pasiekdavo Lietuvą. Mes taip pat nežinojom, kas vyksta už geležinės uždangos. Tačiau turėjom didelį troškimą ir tikslą išlaikyti tai, ką žinojo mūsų tėvai ir ką šoko

Nepriklausomoje Lietuvoje. Pirmą kartą tautinių šokių šventė Amerikoje įvyko 1957-aisiais Čikagoje, kur yra stipriausia lietuvių bendruomenė. Kaskart mes, iš Los Angeles atvažiuavę į Čikagą, jautėmės kaip Lietuvoje. Apie 1994-uosius metus iškili choreografė Laima Kisielienė užmezgė ryšius su išeivija. Buvo neapsakomai gera sugrįžti ir patiems šokti Lietuvoje.

- Kam kilo idėja XIII tautinių šokių šventę suruošti Los Angeles?

- Tai nusprendė šokių vadovai, priklausantys Tautinių šokių institutui. Ši institucija buvo įkurta tais pačiais 1957-aisiais, I tautinių šokių šventės metu. Institutas sprendžia, kur vyks šventės, rengia stovyklas, seminarus, parūpina medžiagos iš Lietuvos. Taigi, pagaliau po 50 metų šokių vadovai sugalvojo - "...nebenorim į Čikagą, važiuokim į Kaliforniją". Šokių mokytojos vienbalsiai išrinko mane meno vadove.

Kai buvo nuspręsta šventę ruošti Los Angeles, nežinojome, nuo ko pradėti. Neturėjome tiek žmonių, salės, bet tikėjome, kad turi pasisekti. Mes esame viena parapija – niekada nesivėlėm į jokias politikas, nesipykom. Labiausiai bijojome, kad nebūtų daugiau šokėjų negu žiūrovų, tad reikėjo paruošti tokią programą, kuri pritrauktų ne tik lietuvius, bet ir amerikiečius. Norėjosi, kad išėję po šventės jie sakytų – "... buvo įdomu, ar turi žemėlapi, noriu pažiūrėti, kur ta Lietuva".

Šiai šokių šventei parinkau šūkį: "Šokim trypkim džiaugsmo šoki!" Programoje atsispindi tai, kas charakteringa lietuvių tautai. Lietuviai - darbštūs žmonės. Dirba, pluša, rugius, linus rauna. Darbas baigtas – linksminasi ir šoka.

Nebūčiau sutikusi šiai šventei ruošti su tokiu entuziazmu, jeigu nebūtų būrio puikių pagalbininkų. Planuojant originalų apšvietimą ir skulptūrų įkomponavimą labai padėjo mano brolis kinematografas Aloyzas Razutis. Tai buvo jo dovana sesei. Visi žmonės čia dirbo savanoriškai. Niekas negavo atlygio. Viskas iš meilės šventei.

Kai gimė ši idėja, jau turėjau šventės viziją - "Sok, jaunyste!". Tegu šoka vaikai, jie bus jaunieji. Jie per šokį susipažįsta, draugauja. Ir užaugę tai prisimena smagiau, negu šeštadieninę mokyklą, kur reikėjo rašyti diktantus, skaityti, o mokytoja sakė: "Iš tavęs nieko gero nebus...". Dabar šie žmonės sukūrę šeimas ir nori, kad jų vaikai šoktų. Patys taip pat nesiliauja šokę, susiburia į vyresniųjų grupes. Jaunystėje ir aš savo vyrą sutikau Čikagoje per šokių šventę.

Praėjusį rudenį besilankydama Lietuvoje bendravau su tautinių šokių choreografais ir pakviečiau juos į svečius. Į XIII tautinių šokių šventę atvyko 7 garbės svečiai iš Lietuvos. Tikimės, kad po šio sėkmingo renginio jie mus pakvies į kitąmet Lietuvos tūkstantmečiui skirtą Dainų šventę Vilniuje.

Tomas Mikuckis, Bostono šokių grupės "Sambūris" vadovas

Pirmąją repeticijų dieną šnekėjomės ir su Tomu Mikucku (nuotraukoje – stovi kairėje), buvusiu ilgamečiu Los Angeles "Spindulio" šokėju, Danguolės Varnienės mokiniu. Išvykęs studijuoti į Harvardo universitetą įsijungė į Bostono tautinių šokių "Sambūrį". O po kokių metų Tomas tapo nebe šokėju, o pagrindiniu mokytoju. Štai dabar jis grįžo į buvusius namus, kad šventėje pasirodytų su "Sambūrio" grupe. Tomo mokiniai nedaug už jį jaunesni, dauguma gimnazijos amžiaus. Beje, praėjusiais metais Lietuvos dainų šventės Šokių dienos meno vadovė Laimutė Kisielienė Tomą paskyrė asistentu išeivių pasirodymo programos dalyje. Toji patirtis tikrai buvo naudinga ruošiantis šiai šventei.

Tomas pasakojo:

- Pasisekė suburti labai gerą grupę, tad su šiais vaikais šokam jau treči metai. Bostono lietuvių bendruomenė nėra didelė, tačiau čia atvykusį mūsų šokėjų grupę didžiausia po Los Angeles – virš 80 žmonių. Mums gerai sekasi. Tiesa, dažniausiai vaikai pradeda lankyti repeticijas tėvų skatinami ar norėdami susitikti su draugais. Labiausiai džiaugiuosi matydamas, kaip jie pamilsta patį šokį ir seneliu kultūrą, kurią mes stengiamės išlaikyti.

Sokiai – mano laisvalaikio užsiėmimas, tačiau tai galima pavadinti antru darbu, ypač šiais metais – besiruošiant renginiui. Esu vienas iš kūrybinės grupės narių. Praėjusią vasarą į savaitės kursus sukvietėm grupių šokių mokytojus. Jiems teko išmokti ir perteikti savo

šokėjams net 28 šokius. Visus metus mūsų kūrybinė grupė plušėjo choreografiją perkeldama į brėžinius – figūras ir raštus, siekėm sukurti gražias kompozicijas, įspūdingus momentus. Labai įdomu, ką galima sukurti su 1000 šokėjų. Siekėm, kad programa būtų įdomi ir žiūrovams, ir patiems šokėjams.

“Tomas mėgsta tautinius šokius. Nei mes, nei jis nesame gimę Lietuvoje. Tačiau per tautinius šokius gali jausti ryšį su kraštu, iš kurio seneliai atvažiavę,” - pokalbį užbaigė ponė Vaida Mikuckienė, Tomo mama ir viena iš šventės organizatorių.

Šokėjai iš Lietuvos Dalia ir Juozas, šokių grupės “Sugrįžus” nariai

Sokių šventės metu dėmesį patraukė tautiniais rūbais pasipuošusi pora, o šalia jų, vežimėlyje, nekreipdamas dėmesio į trankią muziką, ramiai miegojo kūdikėlis. Pasirodo, Dalia ir Juozas - pora iš Vilniaus, iš grupės “Sugrįžus” – jungiančios Amerikoje gyvenusius lietuvius.

- Papasakokite trumpai apie save.

- Mes Amerikoje pragyvenom trejus metus. Dalia mokėsi Syracuse universitete Niujorko valstijoje. Po to gyvenome Vašingtono mieste, tačiau širdis traukė atgal į Lietuvą ir nusprendėme save išmėginti tėvynėje.

- Ar nesigailite šio savo sprendimo?

Juozas: - Ligi šiol tikrai nesigailime. Aš pasiūliau grįžti atgalios ir įrodžiau Daliai, kad su jos protu, grožiu ir jaunyste bei mano patirtimi ir Lietuvoje galim gerai gyventi. Matot, auga jauna atžalėlė. Per savo nepilnai 7 mėnesių gyvenimą ji jau pabuvojo Latvijoje, Lenkijoje, Londone. O dabar čia atskridom kartu.

- Ar esate abu anksčiau kur šokę? Kaip įsijungėt į “Sugrįžus”?

(Dalia prisipažįsta niekad nešokusi tautinių šokių, o Juozas kažkada seniai – 5-oje ar 6-oje klasėje...)

- Pirminis taškas, kuris mus sujungė, buvo LGAVO “Sugrįžus”. Tik sugrįžę į Lietuvą mes įsijungėm į šios išeivių organizacijos veiklą. Šių metų vasario mėnesį įkūrėm grupę “Sugrįžus”, kai Jurga Matulienė, anksčiau vadovavusi šokių kolektyvui Cleveland mieste, pasiūlė dalyvauti renginyje Los Angeles. Atsirado entuziastų iš visos Lietuvos. Mes gražiai draugaujam su Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija. Partnerystės būdu jie leidžia mums naudotis choreografijos klase, kur kartą per savaitę mes plušam po kelias valandas.

- Ar pirmą kartą lankotės Vakarų pakrantėje?

- Per tuos trejus metus, kol gyvenome Amerikoje, pėdą esame įkėlę 35 valstijose, lankėmės ir čia.

- Kaip jums atrodo, kokia tautinių šokių ateitis?

- Viskas priklauso nuo vieno vienintelio užvedančio žmogaus. Jeigu nėra to, kuris organizuotų renginį ar idėja pasmerkti žlugti. Šioje šventėje tai buvo ponė Danguolė Varnienė. Didžiausia padėka jai!

Valerij ir Zoe Semenas, Wisconsin grupės “Žaibas” šokėjos

Sokių šventės metu kalbinome dvi mielas mergytes - 6-erių metų Valerij ir 4-erių Zoe - jauniausias šokėjas. Valerij tėvelis Christopher Semenas, taip pat šokėjas, pasakojo, kad jie atvyko iš Illinois valstijos, o šoka grupėje “Žaibas”, gyvuojančioje Wisconsin valstijoje. Grupės vadovė – Nijolė Semenienė – Etwiler, pašnekovo mama.

Nors mergaitės lietuviškai ir nekalba, tačiau joms labai patinka šokti lietuviškus šokius, ypač - “Virus viru košę” ir “Kepurinę”, nes jų draugai to nemoka.

Klausėme, kas labiausiai įsiminė šioje kelionėje. Pasirodo, abiem mažosioms šokėjėlėms labiausiai patiko fontanas City Walk ir saldainių parduotuvė, taip pat - plaukioti baseine. O didžiausia abiejų svajonė – pamatyti “Disneyland”.

Sesutės Paulina ir Ieva iš Seattle (WA) “Lietučio” kolektyvo

Merginos šoka daugiau negu 10 metų, o pradėjo nuo 4-5-erių metų. Tėvai paskatino jas mokytis tautinių šokių. Iš pradžių nelabai norėjosi, tačiau vėliau jos labai pamilo šokius.

Šeserys pasakojo jau antrą kartą dalyvaujančios Tautinių šokių šventėje. Prieš tai pabuvojo Čikagoje. Paprašytos palyginti šventes, jos nusijuokė ir sakė, kad čia kitoks karštis, ne taip karšta kaip Čikagoje. Na o Los Angeles joms labai patiko, apsilankė "Universal Studios", Santa Monicaaplūdimyje.

Paklausus, su kokiomis problemomis susiduria jų šokėjų grupė, merginos prisipažino: "Trūksta mūsų amžiaus vaikinių...".

Linus ir Tina Udriai, Los Angeles "Spindulio" šokėjai

Sutikome ir "šeimininkų" - Los Angeles "Spindulio" šokėjų šeimą - Liną Udri ir Tiną Udrienę. Paklausus jų, ar šokančių atžalų nėra, Tina rankomis apglėbė kiek papilnęjusį savo juosmenį – suprask, vienas čia tikrai šoka! Kiti du – 4-erių ir 2-ejų metų Udrių vaikučiai tam dar per maži, tačiau neabejojame, jog ateityje būtinai šoks!

Viešnios iš Kanados - kolektyvo "Gintaras" šokėja Monika Punkrytė ir jos mama Vilija

Kalbėjomės ir su ponija Vilija iš Kanados. Moteris sakė kadaise šokusi drauge su Danguole Varniene. Na o jos dukra Monika Punkrytė šventėje šoka Kanados "Gintaro" studentų kolektyve (grupės vadovas - Romas Janušonis). Dabar Monikai 18-a, o pradėjo šokti nuo 8-erių metų.

Pagrindinis tokių grupių tikslas – padėti išlaikyti lietuviškumą, nes vaikai labai greitai suamerikonėja. Šis jaunimas ne tik šoka, jie kartu keliauja, vakaroja. Monika prisipažįsta norinti ištekėti už lietuvio.

Na o jos mama sakė, kad ši šventė jai ypatinga tuo, jog susitiko su draugais, nematytais jau 30 metų, su kuriais kažkada kartu šokom. "Ši šventė man kelia daug sentimentų," – neslėpė ponija Vilija.

Saulius Tomas Kondrotas, rašytojas, fotografas, šventės žiūrovas iš Los Angeles (CA):

- Aš neįsivaizdavau, kad tai tokia didelė šventė. Maniau, suvažiuos lietuviai, pašoks viena grupė po kitos - ir viskas. Ir dėl to labai nesidomėjau. O po to per pokalbius su žmonėmis, kurie jau tokiose šventėse yra buvę, paaiškėjo, kad čia sumanymas visai kitoks: grupės šoka vienu metu tą patį šokį pagal tą pačią muziką, visa ta kvadratų suskirstymo sistema – žodžiu, toks didelis sinchronizuotas renginys. Tada pasidarė įdomu pamatyt. Nutariau nueiti ir man labai patiko. Visą laiką žiūrėjau, lyg būčiau svetimšalis. Žiūrovas, kuris pamatė plakatą ir nusipirko bilietą. Ir tada pagalvojau, kad žmonėms tai turėtų daryti įspūdį. Visas šokio ornamentas, tautiniai drabužiai labai gražūs – na, man atrodė, kad čia įspūdingas renginys. Tribūnose, beje, ir buvo daug žiūrovų, kurie su lietuviais nieko bendra neturi. Pradžioj tos kalbos, tie pristatymai buvo begaliniai, ir aš galvojau, kaip tiems žmonėms nuobodu, kurie nesupranta lietuviškai. Bet ir lietuviai, kur aplink mane sėdėjo, lygiai taip pat keiksnojo – na, kiek galima. Visas renginys buvo toks brodvėjiškas šou, o staiga tos kalbos, kurios, beje, nieko ir nepasakančios. Manau, kad dar daugiau būtų žmonių priėję ir tribūnos būtų pilnos, jei būtų buvę daugiau reklamos mieste. Dalis tribūnų buvo tuščios. Ir kai tai lygini su įspūdingu reginiu, kuris vyko apačioj, atrodė neteisinga. Žmonės nori renginių, ir dideliame mieste tokią salę užpildyt būtų nesudėtingas dalykas, deja, ne daug kas apie šventę žinojo. Kalbant apie kontroversiją, kuri lydėjo pasirengimą, – tas tautinės šventės aspektas man atrodo niekai. Reikėtų pritraukti kuo daugiau svečių, galėtų šokti ir žydai, ir lenkai, tik reikėtų sugalvoti kokia forma, kaip tai padaryti. Kitas dalykas, kad gal nebūtų taip lengva – kaip į tą didelį raštą įterpti svetimšalių grupę, aš to neįsivaizdavau, bet turbūt galima rasti sprendimą. Tai, manau, nepakenktų reginiui, o toks simbolinis mostas labai teigiamas – pakviesti žydus ir lenkus. Lietuva yra tokia šalis, kur žydai ir lenkai gyvena šimtmečiais ir yra dalis tos teritorijos bei kultūros. Kai lenkų kino festivalis vyko LA, lenkai kvietė lietuvius dalyvauti, nes mes kaimynai, turim daug šaknų bendrų, ir niekam iš lenkų pusės neatrodė, kad čia tautinis

reikalas, kad norim hermetiškai užsidaryt lenkų erdvėj, ne – viskas lengvai atrodė. Lietuviams, pasirodo, sunkiau tokį barjerą įveikti.

Viešnia iš Vilniaus Dalia Uzdilaitė, aktorė, „Vichy“ vandens parko programų vadovė (beje, Dalia yra dalyvavusi Toronte vykusiame ankstesnėje Lietuvių tautinių šokių šventėje)

- Pats renginys buvo stebėtinai sklandus, nors žinojau, kad yra tik viena diena repeticijų. O didžiausią įspūdį man paliko pati pradžia ir Rūta Lee - kaip gražiai ji sugebėjo pasveikint visus, kaip teatrališkai pravest visą tą oficialią ir nuobodžią renginio pradžią. Gal todėl, kad esu iš Lietuvos, man buvo malonu pasižiūrėt, kokie yra lietuviai kitur. Jie yra kitokie, bet aš nevertinu - gerai ar blogai - kad viskas kitaip atrodo. Lietuvoje šokių šventės labai gerai režisuotos, būtinai yra renginio tema, o čia tos bendros temos nesijautė. Svarbiausia buvo šokis. Šokiai atlikti tikrai labai gražiai: lietuviškais raštais, ratais, malūnais – lietuviškais motyvais. Dar mane nustebino ryškūs sceniniai rekvizitai: didelis ožys, didelis gaidys, didelis puodas, kuriame vaikai virė košę... Išvis labai man patiko vaikai. Jų šokiai labai gražiai pastatyti. Kalbant apie tai, kas nepatiko, – tai muzikos kokybė. Muzikoj jautėsi eklektika, nebuvo vieningo atlikimo. Bet turbūt tai daug kainuoja – įrašyt šventei visus kūriniai, kad būtų vieningi instrumentai, vieningas atlikimas... Aš iš pradžių galvojau, kadangi jau vyksta Pasaulio lietuvių šokių šventė Lietuvoj, tai čia ji kaip ir praranda prasmę. Bet pamačius dalyvių tūkstantį ir kelis šimtus, supratau, kad į Lietuvą jie visi neatvažiuos. Ir jeigu žmonės suvažiuoja ir džiaugiasi, ir šokdami šūkauja, ploja, juokiasi, klykauja, vadinasi, to reikia. Tai buvo gyva. Aš pamačiau daug įspūdingų dalykų, ko Lietuvoj nematau.

Dėkojame visiems, pasidalijusiems savo įspūdžiais. Iki pasimatymo XIV Lietuvių tautinių šokių šventėje!